

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena lista za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrta leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. avgusta 1903.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Živinoreja.

Temeljni nauk umne krmitve.

(Konec)

To se razvidi najbolje iz tega, da teleta v prvem letu svojo težo pomnogokratijo, dočim se to v 2. in naslednjih letih ne zgodi več, celo podvojitve teže je v 2. letu le še izjema. Na posestvu Bahwinkel so delali v tem oziru poskuse in so dobili ta-le števila

Teličice so prišle na svet poprečno po 40 kg teže. V prvem letu so dosegle 272 kg, vsaki dan so bile težje za 636 gr, v celem letu so postale težje za 232 kg, prvotna teža se je pomnožila za 6,8krat.

Koncem drugega leta so dosegle telice težo 440 kg, vsakdanji prirastek 460 gr, letni prirastek 168 kg.

Dosežena teža konci 3. leta je bila 548 kg, dnevni prirastek 296 gr, letni prirastek 108 kg.

Prvotna (rojstna) teža junčkov 45 kg, enoletni junčki so tehtali po 360 kg, bili so težji vsaki dan za 863 gr, letni prirastek teže je bil 315 kg, prvotna teža se je za 8krat pomnožila.

Končna teža v drugem letu 627 kg, dnevni prirastek 731 gr, letni prirastek 267 kg. Teža s

končanim 3. letom 795 kg, dnevni prirastek 460 gr, letni prirastek 168 kg.

V 2. letu rabimo pri telicah vspesneje nekoliko širše redilno razmerje, ker ima močno krmiljenje to slabo stran, da se telice prerade odebele, vsled tega tudi nerade ostanejo breje, dalje se prezgodaj vzbudi spolni nagon in slednjič se da tudi dokazati, da predobro rejene telice nikdar ne postanejo tako dobre molzne krave, kot one, katere smo v drugem letu zmerno redili.

Pri kravah se ima redilno razmerje ravnati po razmerah. Pametno je, da damo novomolzni kravi primerno ozko redilno razmerje, dočim kravi, ki je suha in nič ne molze, pristoja bolj široko razmerje. To se pravi z drugimi besedami: Redimo krave po njih delu in rabi. Na ta način se nam bodo izvrstne mlekarice manj izmolzle in na suhem stoječe krave se ne bodo tako odebelile. Delavnim volom bomo po tem ali se bolj ali manj trapijo, privoščili tudi ožje ali širje razmerje. Pri pitanju so slednjič izračunali, da pridemo do najboljših vspehov, ako rabimo v prvi dobi redilno razmerje 1:7, v drugi 1:5^{1/2} in v tretji dobi razmerje 1:6. To si lahko razlagamo s tem, da je pri pitanju važna reč tolšča in to tvorijo brezdušičnate snovi in tol-

šče v krmi, ne pa dušičnate snovi, zato je tudi pri pitanju redilno razmerje bolj široko.

Ako se sedaj ozremo na razna krmila, tedaj ima dobro seno približno razmerje 1:5. Ožje razmerje nahajamo pri otavi.

Trave po senožitih imajo za časa najlepšega cvetja tudi sredno redilno razmerje. Mlada trava pa ima zelo ozko redilno razmerje in z ozirom na to ne pozabimo spomladi, ko prehaja živina od suhe na svežo krmo in pašo, nekaj časa (3 do 4 tedne) dokladati zelenju tudi nekaj sena, četudi bolj malopridnega. To pa vsled tega, da ne zapravljamo po nepotrebnem dragocenih beljakovin, ki se v krmi veliko preslabo izkoristijo, kadar jih je preveč. Ravno narobe je pri stari, davno odcveli travi, kakoršno naš kmet tako rad kosi, češ da dobi mnogo več sena; pri teh so dušičnate snovi večinoma zbrane v semenu, ki pa pri košnji in sušenju večidel odpade in to je vzrok, da je redilno razmerje pri pozno pokošenem senu jako široko. V takih okolnostih namreč obstoji trava, kakor druga žitna slama po največ iz vlaknine ali celuloze.

Zrnje naših žit ima poprečno razmerje 1:5 ali 1^{1/5}, stročnice, pivske tropine, sladne kali poprečno razmerje 1/3, oljnate pogache 1/2, gomoljnate in korenske

rastline počez $\frac{1}{10}$, slama $\frac{1}{10}$ do $\frac{1}{12}$, mleko $\frac{1}{4}$.

Najnaravnejša krma za govejo živino je vedno po zimi seno, po leti trava, če le mogoče na paši. Čim bolj izumetničena, ali bolje rečeno, čim nenaravnejša je izreja, tim bolj se imamo bati, da vsled tega trpi zdravje in vtrjenost živine.

To razvidimo najbolje iz tega, da v gorskih pokrajinah, kjer se živina še čisto naravno redi ne nahajamo z lepa tuberkuloze ali sušice, dočim se ta bolezen po ravninah, posebno tam, kjer se krmi živina največ z odpadki od cukrovarov in špiritnih tvornic, strahotno množi. Nikar ne zabimo, da je prav, da si prizadevamo zrediti si živino, od katere bomo imeli največ haska, toda ta hasnovitost imej svoje meje tam, kjer se pričena bolezen.

Rekli smo, da je negospodarsko i preozko i preširoko redilno razmerje. Z ozirom na to opozarjamo posebno na zimsko krmljenje s slamo, ki ima vedno preširoko redilno razmerje, ako ne nadomestimo primankujočih beljakovin z močnimi krmili. Žal, da vsesplošno opazujemo, da rede kmetje več živine, nego jo morejo dobro prerediti. Veliko bolj pametno je, rediti manj živine, pa to z vso skrbjo, Nikari tudi ne zabimo, da nam živina, ki smo jo komaj komaj prerili skozi zimo tudi po leti ne bo dala nikoli tiste koristi kot pametno krmljena živina.

Posavljjan.

Bikorejci pozor!

Deželni odbor bo, kakor druga leta, tudi letos nakupil nekoliko plemenskih bikov iz domače reje ter jih proti polovični nakupni ceni razdelil občinam, ki nimajo potrebnega števila bikov.

Biki morajo biti čistokrvni in $1\frac{1}{2}$ leta stari ter se živinorejci, ki imajo take bika muricodolsko-muriške, belansko-pincgavske in

simodolske pasme na prodaj, povabljuje, da se pri deželnemu odboru zglase in naznanijo tudi ceno, za katero hočejo bika deželi prodati.

Biki se bodo kupovali v hlevu ter bo vsak prodajalec moral jamčiti, da je bik zdrav in za pleme sposoben. Oziralo se bo samo na one ponudbe, ki dajejo poroštvo, da so živali res iz čistokrvnih rej; manj ugodne ponudbe se bodo takoj vrnile.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Solnčni ožig.

O tej prirodni prikazni smo že v zadnji številki na tozadevno vprašanje na kratko odgovorili ter smo tudi omenili, da hočemo isto v današnji številki nekoliko obširneje opisati, z ozirom že na to, da se v več krajih dogodi ter da se ta prikazen razno tolmači.

O kaki bolezni tu ni govora, marveč je to le neka prirodna prikazen, ki ne napravi nikoli znatne škode. Tudi ne pokvari mnogo trt skupaj, marveč le nekatere in v gotovih krajih.

Ta prikazen se pojavi osobito pri trtah, ki so na koreninah ali drugače v deblu pokvarjene, ali pa ki rasto v vlažnih zemljah ter blizu zidovja odnosno blizu dreves. Ožig je posledica pomanjkljivosti vlage. Ako raste trta v vlažni zemlji, kjer je vajena dobivati odnosno izhlapevati mnogo vlage, ali če je drugače pokvarjena, tako da ne more nadomestiti toliko vlage kolikor jo potrebuje za izhlapevanje pri hudi vročini osobito pa če na trto naenkrat močno solnce pripeče, listi naenkrat zvene ter porudeče in izgledajo več ali manj, kakor bi bili močno od peronospore napadeni. Dočim so peclji zeleni, postane del ali vsa listna ploskev rudeča, posebno pa ob robih. Pozneje pa porudeče tudi vršički ter drugi še nežni deli, tako da trta ne more več rasti oziroma popraviti se,

ako se je ta prikazen pozno pojavila. Zgodaj tako pokvarjene trte, pa zaostanejo v rašči in če les dobro ne dozori, tudi pozebejo.

Redko se pa pripeti, da cela trta pogine, ker navadno opari solnce le oni del prav močno, ki je solncu naravnost izpostavljen. Zato se toraj večkrat vidi, da je ena trta popolnoma ožgana, dočim je sosednja le deloma pokvarjena.

Pravega sredstva proti tej prikazni prav za prav ni, in se tudi za iznajdbo dobrega sredstva nihče posebno ne briga, kajti taka prikazen je momentanna in kot taka težko zadržljiva.

Vendar kaže v krajih, koder se solnčni ožig večkrat pojavi in v večji meri, ta nastop po možnosti zaprečiti. Sredstva zoper to so v prvi vrsti odpeljava preobila vode, drugič pa gledati na to, da se sade le zdrave trte, v katerih se more sok enakomerno pretakati.

Napadene trte je treba dobro poškopiti, da če poženejo nove liste, se ti krepko razvijejo in bolje dozore in dalje, da se take trte spomladi kratko obrežejo ter dobro pognoje.

Samoobsebi se umeje, da tudi grozdje na takih trtah zaostane ter da porjavi in se posuši. Tudi to ni smatrati posebni bolezni marveč upliva na isto izguba listov, ki so za razvoj grozdja glavni faktorji. Ako ni listov, ni tudi grozdja, in nasprotno tem lepše je grozdje, čim zdravejši in močnejši so listi. To pač lahko vsakdo opazi pri škropljenih in neškropljenih trtah.

Enako prikazen se opaža po kaki hudi nevihti ali mrzlem dežju odnosno tudi če veje tudi dalje časa prav gorak južni veter. Tu v tem slučaju porudeče cele listne ploskve in take trte zaostanejo prihodnje leto v rašči. Postopati je toraj z njimi enako kot z gornjimi.

X.

Preskušalna vinska klet v Ljubljani.

Pod tem naslovom se je otvorila toli željena deželna vinska klet, v kateri se nahajajo samo kranjska vina. Namen te kleti je, pokazati domačim in tujim gostom, kakšna vina se na Kranjskem pridelujejo, prirejati kletarske tečaje ter posredovati vinsko kupčijo med producentom in konsumentom. V tej kleti se vina ne točijo na drobno in se tudi na debelo ne prodajajo, marveč se prirejajo tupatam ob gotovem času javne vinske pokušnje, do katerih ima vsakdo pristop, drugače je klet vedno zaprta. Pač pa imajo kupci ali drugi tuji interesenti vsak dan pristop in lahko pokušajo vsa notri razstavljena vina, ako se popred zglase pismeno ali ustno pri vodstvu te kleti g. Fr. Gombaču, dež. potovalnemu učitelju v Ljubljani pri deželnem odboru.

Omenimo, da so in da bodo v tej kleti razstavljena vina v posodah od 56—1000 litrov onih posestnikov, ki imajo dotična vina na prodaj. Tako je možno kupcu brez posebnih stroškov izvedeti, kje dobi ugajajoče vino ter koliko in po kateri ceni. S tem bo dežela gotovo mnogo pripomogla do boljše kupčije in spoznanja kranjskega vinskega pridelka in želeli bi bilo, da se tega občekoristnega podjetja vsi interesovani krogi okoristijo, to tembolj, ker se vse posredovanje izvršuje brezplačno.

Splošno.

Vzreja kuretine.

Ako ima kmet priložnost, čas in veselje do živinoreje, navadno se mu ona dobro ponaša. To pa se godi le tedaj, ako zna on to stroko umno urejevati, pa tudi skrbno gojiti. To velja o vseh vrstah domače živine, tudi o perutnini. Tudi ta, večkrat zaničevani drobiž daje kmetu ob umnem oskrbovanju lepe dohodke, zlasti

blizo mest, kjer se lahko speča. Oglejmo toraj naravo te živali, da bomo vedeli pri gojitvi ji streči.

Najprvo oglejmo si nje domovje — kurnik. Ta je najbolje na nekoliko vzvišenem prostoru, da ni moker ali vlažen. Edino za race in gosi velja, da stanujejo bolj v mokroti, katere so od narave vajene. Pri vseh pa velja pravilo, da naj bodo tla v kurniku posuta s prstjo, med katero se nahaja tudi pesek, katerega vsakoršna perutnina za prebavo neobhodno potrebuje. Ako je kurnik ograjen z deskami, dobro je, da je tudi ometan z malto od apna in peska, katero kuretina kaj rada kljuva in obira. Seveda se mora ta omet čez nekaj časa po potrebi ponoviti. Dalje mora biti zlasti po zimi kurnik dosti obvarovan pred vetrovi in mrazom, vsaj toliko, da jajca ondi znesena ne popokajo. Dobro pa je in potrebno, da se oskrbi za kurnik tudi nekaj svetlobe, da se more živad tudi po zimi ondi krmiti, kadar radi snega ne more na prosto.

Kjer je veliko različne perotnine skupaj v jednom kurniku, treba, ako se ne dá pregraditi, vsaj napraviti dosti „gredic“, to je počez napravljenih desk ali tramicev, nekatere višje, druge nižje, na katerih kuretina najraje čepi po noči. Ker se rada svadi, zlasti purani in petelini so včasih kakor roparji, treba gredice jedno od druge daleč napraviti, da se ne dosežejo s kljuni in imajo tudi kokoši in piščeta svoj prostor. Isto velja tudi za krmljenje, ako se to godi v hlevu, da se z deskami tla nekoliko razdelijo, sicer bi jeden požeruh zajedal celi kup drugih živalij. Toliko toraj glede kurnika.

Da se žival kóti in razvija, neobhodno potrebno ji je, da se more gibati na prostem, zlasti da more praskati po svoje po prsti in ondi iskati svoj naravni živež — golazen. To je potrebno za vsakoršno živad perotnine, čez vse

koristno pa je še za piščeta. Ako se le ta gibljejo zraven koklje na prostem in zobljejo hrano od prsti — seveda se jim vsaj po trikrat na dan more tudi kaj hrane dati, da ne gladujejo, — bodo gotovo za polovico lepše rasli, nego oni, ki se gojijo po zaprtih prostorih. Vrh tega tudi manj hrane porabijo, ker to ne potratijo, temuč čedno pozobljejo.

Ugodno toraj je, da se pasejo po travnikih, sadovnjakih in njivah. Ali ondi pa vselej ne ugajajo kmetu, ker ne samo, da mu napravijo po travi in žitu nepotrebne steze, tudi zlasti žita precej pokončajo. Posebno kjer so sosedi blizo skupaj, ne kaže na prostem imeti veliko kuretine, ker baš radi te malenkosti se je že marsikje vnel prepir in jeza, časih tudi tožba. Torej vse le v pravem redu in na pravem mestu!

Da se kuretini more po volji ustreči, narbolje je, da se ji za po leti odloči nekaki kot, kjer se prostor visoko ogradi s plankami, da ne more živad iz njega. To naj bode kje v zavetju pred vetrovom in ne preveč na solncu. Treba tudi je, da se nekaj prostora pokrije s streho, kjer si živad najde zavetja pred dežjem ali nevihto. Dobro tudi je, ako je ondi kje napravljena plitva pa trdna jamica, v katero se vsaki dan vlije sveže vode. Ako pa gojimo race ali gosi, mora biti ta precej velika, da se živad more kopati ondi.

Pa še več! Ako je kraj precej v strani blizo gozda ali planin, da od ondi pogosto prežé na perutnino jastreb, sokol in enaka zver, treba kokoši in piščeta tudi proti tem okovariti. To se stori z lahka s tem, da napravimo par kolov, zobijemo v zemljo, počez na nje pribijemo par klinov in na te privežemo nekaj listnatih vej. Da ostanejo piščeta ondi, treba kokljo z motvozom za nogo h kolu privezati. Seveda se jim mora tudi ondi hrane in vode preskrbeti.

Glede hrane ne morem kaj posebnega svetovati, kajti ta se ravna skoraj v vsakem kraju drugače. Navadno dobi perutnina ostanke zrnja, to je bolj medlo in slabo seme, zraven večkrat kaj skuhanega in zdrobljenega krompirja, žgancev itd. Le za drobna piščeta se privošči za časa po nekoliko pšena, za vso družino kurjo bi bilo to predrago. Zrnje jim ugaja narbolj pšeno, ajda in koruza ali pa pšenica. Za rež in oves so bolj izbirčne.

Tako smo tedaj tudi to vrsto gospodarske živine — perutnino — nekoliko oskrbeli. Kakor že prej rečeno, kjer so kraji blizo mest, ondi se perutninoreja navadno dobro izplača. Opravki ti niso težavni, samo skrbi pa je treba. Zato pa se le ta naloži na človeka, ki je vedno blizo doma, kjer med drugimi opravki kakor igraje tudi oskrbuje kuretino. Navadno to delo in skrb prevzamejo ženske, katere za poboljšek temu „drobižu“ še vedno kaj po strani najdejo v kuhinji. Ne bodimo jim zato nevošljivi, temuč pomagajmo jim gojiti perutnino, da bode i ta tudi nam hvaležna z dohodki, v prid vsemu gospodarstvu!

Pohorski.

Pota po zemljiščih.

Da se more gospodarstvo vedno oskrbovati in vsakoršno delo v pravem času in redno izvrševati, neobhodno potrebno je, da se zemljišče uravna tako, da če je le količkaj mogoče, se mora priti do vsakega kota zemljišča z vozom in vprežno živino. V ta namen pa so čez vse potrebna pota, katerih žal, marsikje v hribih zlasti, jako pogrešamo. Naši predniki namreč niso mogli vsega storiti, da bi se zemljišča uporabljala tako, kakor sedanji čas od kmeta zahteva, da bi se vsaki košček zemlje moral izrabljavati. Zato pa vidimo, da je v mnogih krajih naše domovine kraj takšen, kakoršen je bil v

prvotnih časih, neobdelan, neoskrbovan, zato pa tudi nekoristen. To pa večkrat edino za to, ker je vanj priti pretežavno, ravno zato, ker ni poštenega pota do tje.

Tako se vidi marsikje, da gnjijo in piravé drevesa in veje po gozdih, dočim kmet doma pogreše pridelkov iz lesa, navrh pa še drv in stelje. Marsikje bi si kmet s prav malimi stroški lahko napravil njivo ali travnik, toda tega ne stori, ker ne more z živino do tega zapuščenega kota zemljišča. Razume se samo ob sebi, da tako ostane kraj mnogokrat čvrsto z drevjem zaraščen, zapuščen in kakor pozabljen od človeka.

Toda to je velika škoda. Zlasti dandanes, ko se od kmeta in njegovega zemljišča toliko zahteva, je še dvojna škoda, ako ima on zemljo, od katere plačuje davek in druge potreščine, pa nima od nje nobenega dobička. Takšno stanje in takšna zemlja mu je le v škodo, ker mu le pomaga izpodkopavati njegovo blagostanje.

To pa, kakor rečeno, ravno radi pomanjkanja potov. Da so ti napravljeni, lahko bi se kultivirali marsikje kraji in izkoriščali. Torej je prvo vprašanje radi naprave novih potov.

Ti pa stanejo po legi kraja več ali manj. To je pa spet novi križ za preobloženega kmeta. Vendar jaz s temi vrsticami ga nisem prišel strašiti ali žaliti, nego namen mi je, da mu i v tej reči pošteno svetujem.

Žalibog, kakor že zadnjič rečeno, ne more se kmet zanašati na druge, nego le na lastne moči. Tako se mu ni nadjati, da bi mu v kakšnem večjem podjetju — posamezniku, podelila kakšna podpora od katerekoli oblasti. Velja le: Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal!

Da bi se v takšnih razmerah pota mahoma dala napraviti v razne kote, večkrat podobne — breznom, tega si ni misliti. To

stane stroške, za katerih voljo se tega dela niso lotili naši predniki. Vendar se tudi polagoma pride daleč, tako, mislim, tudi naš kmet pri napravah potov, to pa ob raznih priložnostih, kadar ni ravno nujnega dela.

Pride namreč časih pozimi ali v zgodnej spomladi vreme, kopno in solnčno, kadar kmet res nima nujnih opravkov. Takrat je ravno pravi čas, da se loti on s svojimi ljudmi in gre pogumno narediti kakšen kos pota na svojem zemljišču. Le par dni tako in vspeh ga bode šele vzpodbujal in veselil ker kmalo bode videl, kako mu delo napreduje in zemlja v boljše namene uporablja. Samo začeti je težko, potem kmeta že sama nada nove bodočnosti vzpodbuja.

Pravim, da ob prostem času naj se kmet loti sam s svojo družino takšnega dela. Vendar to vselej ni mogoče. Morda je sam preobložen z družimi opravki, morda je bolehen, morda nima tudi trdnih delavcev doma, ker to delo je težko, takrat treba delavce za napravo pota od drugod najeti. Ti so pa navadno čedalje bolj dragi, zlasti ako jih najemamo v poletnem nujnem času.

(Konec prihodnjic.)

Rad bi prišel kam naprej!

(Od Obevsčeka.)

Pred časom smo dobili pismo sledeče vsebine:

„Zelo spoštovani gospod, odpustite mi najpreje, da Vas nadlegujem. Že čez eno leto berem „Narodnega Gospodarja“ in četudi sem sprva mislil, to je morda tako ali pa tudi ni, to je tako nekaj za velike posestnike in več takih rečij, vendar je tako marsikak članek pustil za seboj nekaj v moji glavi in nehote se mi je zdaj vtepla v glavo misel: Ali si ne moreš izboljšati svojega položaja? Morda imate le prav! Ker se mi zdi, da Vam je le nekaj pri sreč

blagostanje kmetijstva, zato se obračam na Vas z zaupanjem in vprašajočim glasom ter vprašam: Kako si morem povišati svoje dohodke?

Ker pa Vi ne poznate mojega stanja, zato je potrebno, da Vam razložim svoje gospodarske razmere.

Najraje bi bil govoril osebno z Vami, ker pa ne vem, kako, kje in kedaj, zato podajam tu kratek pregled mojih gospodarskih razmer: Imam malo posestvo, kakih 70 oralov (johov), deloma precej peščen svet, deloma srednje dobrote, zraven 3 orale dobrega travnika za namakati. Živine imam: 4 krave, 2 telici, 2 teleta in 1 konja; prašičev opitam vsako leto do 18, in to so tudi moji glavni dohodki, ker so pa suhi prašiči tako dragi pri nakupu, zato tudi ta reč ne nese več toliko, kot preje; vsled tega bi si rad poiskal kakih novih dohodkov in bi rad obrnil večjo pozornost na govejo živino. Doslej sem z govejo živino tako-le ravnal: Vsako leto sem odstavil za dom po 2 teleti, zato sem pa najstarejše krave, včasih eno, včasih dve prodal in sicer ali breje ali pa s teletom, ker takrat krava največ vrže. Dobil sem za krave po 115 gld., po 110 gld., pa tudi pod 100 gld., pod 80 gld. nimam nobene v hlevu. Pri meni se krave nič ne krtačijo, tudi ne dobe lanenih tropin ali palmovih ali ovsenega zdrobu ali žlempe ali kakor se že imenuje vsa ta šara, ampak po leti dobivajo deloma zelenje, deteljo in travo, deloma gredo na pašo, po zimi pa jim dam zobanja in rezanice in pese ter sena; sena in drugih rečij ne tehtamo, ampak klademo tako dolgo, da so krave približno site, včasih tudi preveč, da so napete kot vojaški boben, isto velja o rezanici in slami. V hlevu in na gnojišču ne potresamo sadre (gipsa), kajnita ali superfosfata, kajti to velja denarja, in denarja kmet ne

da rad od sebe, ako ne ve natančno, da se zopet povrne z obrestmi vred. O potresanju sadre noče celo oskrbnik bližnje L...aške grajščine, ki je sicer prav prijazen mož, ničesar vedeti; enkrat sem ga o tem vprašal, rekel mi je pa, da je to po nepotrebnem proč vržen denar, on da tudi ne štupa, da pa ima vender toliko dušika in amonijaka, da niti vsega porabiti ne more, to da je za malega posestnika predrago, da se mu ne izplača.

Pri tej krmi, mi dajo potem krave toliko mleka: ena 22 litrov, druga 16 in dve po 14 litrov, to se pravi do kakih 3 tednov po teletu, potem pa se zmanjša število litrov. Mleka nimamo v plehnatih posodah, ampak v starih, ilovnatih, okroglih latvicah, smetano vpinjimo v stari leseni pinji, podobni izvotljenemu spodaj širjemu, zgoraj zoženemu drevesnemu deblu, v katerem urno tolčemo gori in doli s posebnim drogom, ki ima spodaj vodoravne, luknjičave lopatice. Vse je pa snažno. Toda v mlečni kamri ni tiste „gvišne“ toplote, ampak včasih je malo hladneje, včasih malo gorkeje, kakor je pač od zunaj vreme, in za to je treba včasih dalje piniti, včasih manje. Puter sam na sebi je čisto dober in ima prvo ceno na trgu v L. Dobim poprečno pri zeleni krmi na teden po 10 funtov putra, pri suhi krmi nekaj manj, včasih samo po 5 funtov. Pri tem gospodarstvu, zraven tega prodam še vsako leto nekaj ovsa in rži in dobim še okoli 24 gld. najemnine in drugih postranskih, mi ostane vsako leto, če ni kake nesreče, pri prav skromnem življenju 350 gld., včasih več, včasih manj, čistega dohodka.

Zdaj tedaj, moj ljubi gospod, pridejo vprašanja, na katera bi rad, da mi po resnici in pravici odgovorite, v kolikor je to sploh mogoče, kajti pri nas še ni nobene kmetijskega ali izobraževalnega društva, kjer bi mogel člo-

vek dobiti kaj luči o marsikaki zadevi in kmetijske šole na Grmu zdaj ne morem več obiskovati, ker ne morem kar popustiti posestva in iti, hlapca nimam. Obračam se zato prav lepo na Vas in vprašam:

1. Kako se dobi največ koristi od goveje živine? Ako se krave izmolze in potem proda debele? Ali če se proda mlečne krave?

2. Ali bi ne bilo bolje, ako bi kupoval novomolzne krave, jih izmolzel in potem rejene prodajal ter jih ne več pripuščal, kakor pa, da bi si jih sam izrejal in 2^{1/2} leta ne imel od njih nobene koristi?

3. Koliko lanenih ali ogrščnih tropin ali ovsa bi bilo treba za kravo na dan, da bi jih opital? Saj seno, slamo in krompir imam sam doma, in koliko funtov sena in slame naj jim pokladam?

4. Koliko časa bi moral rediti približno krave od novomolzne začeni dotlej, da bi se odebelile?

5. Kaj je najboljše za pitanje goveje živine? In kaj je najcenejše, in kje se dobiva na prodaj? In za kako ceno? Kako je treba krmiti? Ali bi stroški za krmo vtegnili biti večji od dobička? Kaj bi mi n. pr. pomagale lepe, debele krave, ako bi se pa krma ne obrestovala in bi jaz ne dobil povrnjenih svojih stroškov?

6. Kakšna posoda za mleko je najboljša? Kje se dobi in po čim? Katera pinja je najboljša? Kje jo morem kupiti in po čim? Koliko stopinj toplote ali mraza mora imeti mlečna shramba? Koliko stopinj smetana za pinjenje?

Ako ste tako dobri, moj ljubi gospod, da mi odgovorite na ta vprašanja, potem prosim, da ne odgovorite, kot po navadi v listu, ampak pismeno.“ — — —

Ako kljub nasprotni želji pisčevi objavljamo to pismo — seveda brez navajanja kraja in imena — smo to storili, da po-kažemo:

1. Kako silno občutijo mali in srednji posestniki potrebo po onem znanji, brez katerega je pametno kmetovanje docela nemogoče;

2. kako težko je pa tudi pri tem, poštenega, pridnega, varčnega in hvala Bogu, večjidel tudi pobožnega kmetovalca odvaditi starim navadam in jih pripraviti do česa novega, boljšega;

3. kako potrebno je, oživiti obstoječa kmetijska društva, ustanovljati nova in v teh pečati se kolikor moč le samo s kmetijskimi zadevami, politiko pa pustiti kolikor moč na strani;

4. kako potrebno da je, da vlada in država in dežela in društva in mesta v vseh okrajih osnujejo zimske kmetijske šole za mlade, praktične kmetovalce, da pošlje izvrstnih potovalnih učiteljev med ljudstvo, da ta častiljivi stan našega naroda tako izobrazijo in ukrepijo, da bo prej kot slej najtrdnější steber države;

5. kako potrebno da je s poukom, predavanji, spisi, s praktičnim pokazovanjem pravega, podreti glavne temelje, ob katerih se razbije vse dobro, to so večkrat domišljavost, trdoglavost in strahšanska nevednost, kakor se to že godi po nekaterih občinah.

Na stavljena vprašanja je naš list že odgovoril v mnogih člankih. Danes ne moremo vsega še enkrat ponavljati in odgovarjamo samo na zadnja vprašanja, da je edino pravilna mlečna posoda ona iz pocinjene kositrovine, ki se dobi v vsaki železni trgovini; da so C. Jurany-jeve kronske pinje (Dunaj, XIX/6 Heiligenstr. 101), kakor tudi Alfa-pinje prav izvrstne; da naj ima mlečna shramba 10° R, smetana po leti 10—12° R in po zimi 14° do 15° R za pinjenje.

Na druga vprašanja smo odgovorili, v kolikor se da z zasebnim pismom, tu naj le še omenimo neznanske in čudne modrosti oskrbnikove, ki ima toliko amonijaka brez vsacih vezil, da ga

niti porabiti ne more. O srečna duša! Toda ali je mogoče, da izblekne človek, praktičen kmetovalec, ki je vrhu tega še oskrbnik slovite grajščine tako neumnost! Praktiki in teoretiki si vbijajo že desetletja glave, kako bi mogli ohraniti izhlapljivi, plinasti, dragoceni amonijak v službi človeštva, iznašli so prav dobra vezila in zdaj mi pride kmetovalec in mi oznanuje, da je vezanje amonijaka nepotrebna igrača. Ta oskrbnik naj bi se šel učiti in sicer če moči prav kmalu, da se nauči najpreje a-b-c vsega kmetijstva, ravnanja z gnojem, saj je gnoj vsacega kmeta zlati znoj.

Črni koren.

Mnogo premalo je poznan in prereditko se pri nas prideljuje črni koren (latinski: Scorzonera hispanica). Tudi pisec teh vrstic jo je spoznal šele pred tremi leti, ali od tega časa bi ne hotel rad pogrešati te zelenjadi. Ker tudi drugim prav zelo privoščim kako veselje, ki je tako po ceni, zato naj spregovorim dobro besedo v čast črnemu korenu.

Črni koren je, kakor že ime samo pove rastlina, ki ima črnorjavavo korenino; marsikje po Španskem, Nemškem i. t. d. raste divje in cvete lepo rmeno, skoro popolnoma tako, kot znana kozja brada (tragopogon pratense) po naših travnikih. Ako hočemo dobiti močnih, pa obenem nežnosočnatih korenin, potrebujemo dobro obdelane, starozagnojene, pa ne preveč zrahljane zemlje. Ako grede prekopljemo vže v jeseni, da more prst čez zimo dobro prezebsti, je to veliko vredno.

Sušca, malega ali velikega travna posejano seme, ki ima obliko jelkinih igel, v vrste, ki so po 25 cm oddaljene mej seboj, paziti moramo, da ne pride preplitvo v zemljo. Mlade rastline je treba razredčiti na 8—10 cm, jih dobro

okopavati in varovati vedno plevela.

V jeseni vzdignemo korenine, ki se zelo rade lomijo, ker so krhke, previdno z lopato iz zemlje, da se ne zlomijo in ne zgube mlečnastega soku in odrežemo listje preč kake 3 do 5 cm nad korenino. Tako pripravljene korenine vložimo v kleti v vlažen pesek ali v kako jamo, da moremo po zimi po potrebi odjemati korenje.

Ker se črni koren ne boji zime, ga lahko sejemo tudi v juliju in avgustu in žanjemo potem prihodnjo jesen toliko debelejšje korenje. Ako kaj rastlin uide v cvet po leti, to dobroti pridelka nič ne škoduje, korenje ne izgubi svoje okusnosti in se kakor ostalo lahko porabi v kuhinji.

Črni koren se pripravlja na razne načine. Ostrgane in v kosce zrezane korenine vložimo za pol ure v mrzlo vodo, in ravnamo potem ž njim na ta način kot s karfijolom ali tudi kot s špargeljnom. Moremo ga tudi kot zelenjad skuhati v mesni juhi ali porabiti k juhi. —o—, vrtnar.

Razglas.

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori šesti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajala 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živino-reji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se isto tako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v

ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljava, perilo t. j. sploh za vse, 28 K, ali za ves tečaj 336 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi pri-skrbe v zavodu proti plačilu; če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj.)

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk:

2. znati čitati, pisati in računati.

3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;

4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno zvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem;

če pa bo v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 66: (K. J. v P. p. L.)
Prosim za pojasnilo, jeli poslana rastlina v resnici tako zvana „astra montana“, ki ima baje v sebi izvrstno zdravilno moč proti gadjemu piku? Kaj se v tem slučaju rabi, ali iztisnjeno olje ali čaj? Se s tem rane le mažejo, ali je treba zdravila zavžiti?

Odgovor 66: Poslana rastlina ni „astra montana“ ali pravzaprav „aster alpinus“. Jeli ima ta rastlina tako lečilo proti gadjemu ali drugemu strupu, nam ni znano; aster alpinus ga nima. To morete pri ljudeh, ki se s tem bavijo natančno zvedeti. So rastline, ki imajo tako moč v sebi, mogoče je toraj, da jo ima tudi ta.

S e j m i.

Na Kranjskem:

- 11. avgusta v Senožečah.
- 13. „ v Toplicah.
- 14. „ v Leskovcu.
- 15. „ pri sv. Roku pri Mokronogu.
- 17. „ v Spod. Idriji in Svirci.
- 18. „ v Metliki.
- 20. „ v Zatični.
- 22. „ v Mokronogu.
- 24. „ v Postojni, St. Jerneju, Kočevju, Loki in Kamniku.
- 25. „ Novem mestu, Moravčah, Ambrusu, (za blago in živino)
- 28. „ v Strugah, pri Cirkvi.
- 29. „ na Dobrovi, Zagorju ob Savi (kramarski in živinski) in Krškem.
- 31. „ v St. Vidu (na Blokah), Dobropoljski v Vidmu, Planini pri Črnomlju.
- 1. sept. v Ratečah, Skaručni, in Višnji gori.
- 4. „ v Preski pri Medvodah.
- 5. „ na Veseli gori pri Rakovniku.
- 7. „ v Vipavi, Zagradcu, Fužinah Premu.
- 9. „ Čermošnjicah Lukovcu Vrhu (Adrijski kant.) Bušiči vasi, Vel. Laščah.

Na Štajerskem:

- 15. avg. pri Mariji-Jarenini.
- 16. „ v Lembahu, Mozirju, Soseski sv. Roku (pri Ptujju) pri sv. Trojici (v Gorici.) Sevnici (ob Savi).

- 17. avg. na Pilštajnu, Setalih, St. Jakobu pri Kolobji, Kapeli pri Brežicah, in Šmarju pri Jelšah in 22. pri Materi Božji (v Puščavi).
- 24. „ v Arnuzu, Bistrici, Rogatem, Središču, Velenju.
- 25. „ na Tinskem.
- 26. „ na Ljubnem in Rajhenburgu.
- 28. „ v Celju pri sv. Trojici (Goric.)
- 29. „ Muti, Puličanah, Žavcu in Planini.
- 30. „ na Hojdini.
- 31. „ v St. Jerneju, Žrečah, sv. Lorencu v Prežin.
- 4. sept. St. Ilju in pri sv. Rozaliji.
- 6. „ pri sv. Vidu (blizo Ptujja).
- 7. „ v Mozirju, Kozjih, pri sv. Petru na sv. Gori, Slivnici (okr. Maribor) sv. Jederti.

Na Koroškem:

- 11. avg. v Beljaku, St. Lenardu in Strasberzi.
- 20. „ v Frižah.
- 25. „ Lovamintu in nemškem Pliberku.
- 28. „ St. Andreju.
- 7. sept. v Pliberku.
- 9. „ v Star. Dvoru.

Na Primorskem:

- 16. avg. v Gorici, St. Lenardu pod Altano, (Videm del.) in Reziji.
- 24. „ Gorici (14 dni).
- 28. „ Stanjelu (Videm del.)
- 1. sept. Boljunici, Gradiški in Stuti ali sv. Tilih - u.
- 4. „ v Karminu (3 dni).
- 7. „ v Isoli (za lesenino).
- 9. „ v Kobaridu (za blago in živino), Kačiču, Pesjivasi in Pontebi.

Perilni stroj. Dan pranja je v grozo vsakega gospodinjstva. Čas se izgubi, ves dom se onesaži, pari se dušno; vse to more gospodarja in gospodinja spraviti v obup. Pri pranju je doma vse narobe. S perilnimi stroji se temu pomaga. Tak stroj traja cel rod in ne potrebuje nobenega popravila. Lahke je, da ga dete izlahka obvlada. Nič ne ropoče in ker je zaprt s priklopom, omejuje parjenje. Perilo se varuje in vperje mnogo čišče, nego z roko ali na navadni perilnici. Za kar se potrebuje pol drugi ali dva dni, zvrši perilni stroj za nekaj ur. Ker se prihrani čas in perilo, se izplača stroj vsakemu domu najdalj za dve leti. Izvrstne perilne stroje ponuja društvo **Hospodár v Hustopečih nad Bečvo Morava.** — Zahtevajte cenik.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Naredba zadevajoča trgovino na obroke.

Justično ministerstvo izdalo je 14. julija letos naredbo, tičečo se trgovine na obroke.

Bistvena določila te naredbe podajemo v sledečem, ker je v prvi vrsti v interesu občinstva, ki prihaja v dotiko osobito z agenti, kateri prodajajo razne predmete na obroke, da spozna to važno naredbo vsaj v poglavitnih točkah.

Po §§ 59, 59 a, 59 b in 59 c obrtnega reda (člen 1. zakona z dne 25. februarja 1902 drž. zak. št. 49) velja različno za iskanje naročb po obrtniku samem in za v njegovem poslu stoječe poobla-

ščence (trgovinske potovalce) in za kupčijo trgovinskih agentov, kateri niso uslužbeni pri kakem obrtniku, marveč se imajo smatrati kot samostojni obrtniki. Razun tega podvrženo je iskanje naročb v stajališču obrti manjšim omejitvam, kot zunaj stajališča, pri čemur se ima razumeti pod stajališčem tudi okolica krajevne občine, v kateri se označena obrt izvršuje.

I. A) Iskanje naročb na blagu po imejiteljih obrti in njih trgovinskih potovalcih.

1. V stajališču obrti se lahko iščejo naročbe na blago razven kolonijalnega, specerijskega in materialnega blaga pri vseh osebah. Iskanje naročb na kolonijalno, specerijsko in materialno blago je tudi v stajališču obrti samo pri takih osebah dovoljeno, v kojih poslovanju se ponudeno blago uporablja (§ 59 odst. 1 in 2 obrtnega reda).

2.) Izven stajališča obrti.

Trgovski potovalci potrebujejo po formularju A min. nared. z dne 27. decembra 1902 izvršeno legitimacijo (§ 59 odst. 1 obrtnega reda). Obrtniki legitimirajo se z obrtnim listom ali koncesijskim dekretom (§ 12 naved. min. nar.).

V ostalem velja za iskanje naročb na blago izven stajališča sledeče:

a.) Iskanje naročb na sledeče blago ni podvrženo glasom § 59, odst. 3 obrtnega reda in § 1 min. nared. z dne 27. decembra 1902 omejitvam:

1.) Stroji, motorji kakor njih sestavine.

2.) Stavbeno gradivo vštrevši umetne kamene vseh vrst, plutne ploče, strešni klej in umetni material za tlakovanje cest.

3.) Tehnične potrebščine za kurjavo, razsvetljavo in vodovode.

4.) Leseni ruloji in šaluzije.

5.) Šivalni stroji, pisalni stroji in kolesa.

(Dalje prihodnjič.)

ZADRUGA

Predpogoji za uspevanje prodajalnih in produktivnih zadrug.

(Bistričan.)

Najvažnejši predpogoj vsake akcije za skupno prodajo kmetijskih pridelkov in izdelkov je pravi odgovor na vprašanje: je li dotična zadruga tudi potrebna v kakem kraju. Kjer je nastalo kako kmetij. skladišče ali kaka mlekarna ne na podlagi očitne potrebe, marveč samo zato, ker je hotel z njuno ustanovitvijo kak špekulativen človek profitirati ali morda tudi zato, ker si hoče kakšen častihlepen mož na ta način uglasiti pot popularnosti, tam je dozdevnost, da se celo podjetje ponesreči zelo velika in v takih slučajih more le prav obilna

pomoč od zunaj storiti, da životari zadruga še naprej v 100terih težavah in skrbeh ali pa gre, kar se še rajši zgodi, naravnost rakom žvižgat.

V takem kraju toraj bomo, zlasti še, če je trgovina z našimi pridelki prav reelna, ustanovitev zadruge redoma opustili.

Temelj, ki je „konditio, sine qua non“ za vsako organizacijo za skupno prodajanje, je pa dobro urejena osebno kreditna organizacija, torej lepo število krepkih hranilnic in posojilnic v deželi z dobro organizovano osrednjo blagajno. V tem oziru smo deloma in marsikje že dosegli svoj namen, drugodi pa še stremimo za njim. Najvažnejša zahteva je pa vedno živa skupna zaveza, ali kakor imenujemo ta naj-

važnejši rekvizit v združni govorici, združni smisel. Ni lahko govoriti o predelitvi tega pojma tako, da bi ga izcepil do dna, zato si volim rajše lažjo pot s tem, da konstatujem, kateri grehi so nasprotni kreposti združnega smisla.

O združnem smislu nikakor ne more biti govora tam, kjer stoje v prvi vrsti osebna ali krajevna korist, ki stoji v nasprotju z javnimi interesi. Seveda ni nič hudega, ako ima od kakega združnega podjetja ta ali ona občina, ta ali oni gostilničar ali trgovec še kako posebno korist in je le koristno, ako se vjemajo zasebni in krajevni interesi s splošnimi. Kjer pa tega ni, se je pa treba v združnih zadevah odločevati brez ozira na privatne in

lokalne interese, tudi je dobro podvreči se v takih slučajih razsodbi nepristranskega osrednjega vodstva.

Neobhodno potrebno je, da živi v zadrušnikih, oziroma onih, ki hočejo postati zadrušniki, neprestano zavest, da se gre pri vsaki zadrugi ne morda za kako tuje, marveč njihovo pralastno podjetje, katero je treba po vseh močeh in na vse načine pospeševati, podpirati in krepiti. Zato dirne človeka nemilo v sree, ako čuje, da se pogovarjajo ljudje o zadrugi, koji pripadajo, kot o nekaki prisilni delavnici, ki jim le omejuje prostost, ali kot o kaki birokratični napravi, mesto da bi se rajši zavedali, da ima v zadrugi vsak član popolnoma isto veljavnost kot vsak drugi.

Z zadružnim smislom se tudi ne da zediniti, ako se pričakuje vsa sreča in ves uspeh kake organizacije vedno le od raznih podpor. Sicer se nam v tem oziru ni treba preveč pritoževati, ker so podpore, ki jih dobivajo slovenske zadruge v razmerji z onimi, ki so na razpolago nemškim zadrugam, prav malenkostne. Zato le želim večjih podpor našemu zadružništvu, da pomagajo premagati razne težave, ki nastajajo pri vsakem novem, tako tudi zadružnem podjetju; pri vsem tem pa ne pozabimo, da obstoj in uspešen razvoj zadruge zagotavlja le marljivo sodelovanje udov, le vedno živa smisel za samopomoč.

Zadružna smisel tudi zahteva, da daje zadružnik vse svoje blago, ki ga ne potrebuje v lastnem gospodarstvu in zaradi katerega se je zadruge ustanovila, tej na razpolago, tedaj nujnost do davanja. Ta nujnost je toliko potrebnjša, ker se v največ slučajih spleča zadružno razpečavanje z ozirom na ustanovne in obratne stroške edino le pod pogojem, da promet doseže neko določeno letno višino.

(Dalje prih.)

Še enkrat pridobninski davek in rajfajsenove posojilnice.

V zadnjih dveh številkah tega lista navedli smo vse zakonite določbe, v smislu kojih so posojilnice rajfajsenovke proste pridobninskega davka in jim ni treba predložiti napovedi za omenjeni davek.

Ker so dotična zakonita določila tako jasna, da si jih z največjim trudom ni mogoče drugače tolmačiti, kakor smo je tolmačili mi, bili smo uverjeni, da dotične davčne oblasti uvidijo neutemeljenost zahteve in raditega ne povzročajo posojilnicam rajfajsenovkam nadaljnih nepotrebnih pisarij.

Ali nekatere posojilnice, ki so se ravnale po našem poduku, prejele so spet dopise, v kojih se pozivajo, da predložijo napoved za pridobnino in se jim sicer zagrozi z denarno kaznijo.

Ta opetni poziv utemeljuje se sledeče:

Posojilnice rajfajsenovke so take, ki zadoščajo zahtevam zakona z dne 1. junija 1889 (drž. zak. št. 91.)

Davčna oblast se pa hoče prepričati, če še dotične posojilnice

onim zahtevam zadoščajo, zato zahteva napoved, ker baje pravila ne zadostujejo.

Da osvetlimo to zadevo, moramo spet citirati zakonito določilo, jasno kot beli dan i. s. kar § 1. že omenjenega zakona z dne 1. junija 1889. (drž. zak. št. 91.)

Ta § 1. namreč označuje posojilnice rajfajsenovke i. s. tako-le:

„Ako po pravilih zadruga sprejme neomejeno zavezo itd. itd. Pravila so toraj merodajna.

Da so pravila merodajna, razvidimo tudi z ukazov c. kr. finančnega ministerstva z dne 13. junija 1889 § 4, in z dne 13. junija 1894 § 5, ki pravita, da morajo dotične zadruge (posojilnice rajfajsenove) vsa ko premembno pravil naznaniti finančni oblasti.

Sicer pa ima finančna uprava res tudi pravico, preiskovati posojilnice od časa do časa o tem, ali pazijo na pogoje zakona z dne 1. junija 1889 (drž. zak. št. 111) člen II. a samo glede onih posojilnic, ki niso pod nadzorstvom kake autonomne oblasti ali kake zadružne zveze.

Bilance.

Hranilnica in posojilnica na Gorah,

registrovana zadruge z neomejeno zavezo, za prvo upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 pristopilo 31; koncem leta 31.

Deleži: v l. 1902 vplačano K 62; koncem leta 1902 K 62; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 32.887.70.

Imetje (Aktiva)		K	h	Izguba (Pasiva)		K	h
Posojila	9 748	—		Deleži	62	—	
Naložen denar	1.527	63		Hranilne vloge s kapit. obrest.	13.331	61	
Inventar premični	216	—		Predplačane obresti posojil	120	39	
Vrednost tiskovin	300	—					
Zguba	81	17					
Gotovina konec leta 1902	1.641	20					
		13.514	—			13.514	—

Pri posojilnicah rajfajsenovkah, ki so naše članice, pa nima finančna uprava tozadevno preiskovati.

Opetna zahteva davčne oblasti, da naj predložijo naše posojilnice-rajfajsenovke napoved za pridobinski davek, ker se hoče oblast tako prepričati, če zadoščajo zahtevam zakona z dne 1. junija 1889 (drž. zak. št. 91) — je to raj tudi neopravičena in naj dotične posojilnice — sklicevaje se na tu navedene zakonite dolobče napoved za pridobnino zopet odklonijo.

Koncem še pozivamo vse posojilnice-rajfajsenovke, od kojih je zahtevala davčna oblast napoved za pridobnino, da nam poročajo in vpošljejo dotične dopise.

Štajerska zveza gospodarskih zadrug

v Gradci priredi dne 10. septembra t. l. v sv. Mihelu pri Ljubnem na Gornje Štajarskem sejm za plemensko živino čiste muredolske pasme.

Na ta sejm priženejo svojo živino samo le živinorejske zadruge oz. njih člani i. s. zadruge v Admontu, Judenburgu, Kindbergu, Knittelfeldu in Ljubnem.

S sejmom je združeno tudi premiranje živine.

Nova hranilnica in posojilnica po rajfajsenovem načinu

ustanovila se je v Loškem potoku.

Pravila so registrirana po c. kr. okrožnem sodišču v Rudolfovem dne 5. junija 1903

Firm. 98/3.

Gen. I—108/3.

Nova posojilnica, ki je pričela že poslovati, razteza svoje delovanje na občine Loški potok, Gora, Draga in Trava.

Udje načelstva so: 1. Jakob Bartel, posestnik, Hrib št. 20, načelnik; 2. Ivan Bartel, posestnik, Hrib št. 3; 3. Ivan Rihtaršič,

Posojilno in hranilno društvo pri Sv. Emi,

registrirana zadruga z neomejeno zavezo, za četrto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 pristopilo 11, izstopilo 0; koncem leta 79; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 17.824.24.

Imetje (Aktiva)			Izguba (Pasiva)		
	K	h		K	h
Posojila	28 405	27	Deleži	158	—
Zaostale obresti posojil	310	59	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	5.974	93
Naloženi denar	1.000	—	Predplačane obresti posojil	260	36
Inventar	169	16	Izposojila	24.500	—
Predplačane obresti izposojil	513	10	Rezervni zaklad	303	71
Gotovina 31. decembra 1902	795	64	Čisti dobiček	97	56
Knjige in tiskovine	100	80			
	31.294	56		31.294	56

Tinjansko društvo za štednjo i zajmove,

registrirana zadruga na neograničeno jamčenje, za četvrtu upravno g. 1902.

Članovi: začetkom g. 1902 214, pristupilo 43, odstopilo 24, koncem g. 233.

Dijelovi: začetkom g. K 856, primljeno K 172, izplačeno K 96, koncem g. K 932; odpovedano: 0.

Novčani promet: K 60.695.73.

Imetje (Aktiva)			Izguba (Pasiva)		
	K	h		K	h
Gotovina 31. decembra 1902	3.921	17	Zadružni delovi	932	—
Zajmovi kod zadrugara	34 788	74	Uloži i posude sa kap. interesi	34.978	61
Tekući račun	2 078	78	Uloži u tekućem računu	5.166	26
Od tekućih interesa diel, koji spada na god. 1902	1.278	30	Predplaćeni interesi	16	27
Inventar po odbitku 5%	221	62	Prihrana — rezervni fond	1 176	33
Knjige i tiskanice po odbitku 20%	60	30	Čisti dobitak	79	44
	42 348	91		42 348	91

Kmetijska zadruga na Bledu,

registrirana zadruga z omejeno zavezo, za četrto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 pristopilo 7, izstopilo 9; koncem leta 238 s vplačanimi deleži K 4.089; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 155.930.23.

Imetje (Aktiva)			Izguba (Pasiva)		
	K	h		K	h
Nal. denar pri družih zavodih	202	—	Deleži	4 089	—
Vrednost blaga	16 435	13	Neizplačane obresti deležev	502	78
Terjatve na blagu pri zadrž.	5.731	83	Izposojila	11.720	—
Vrednost inventarja	1.270	65	Dolg na obresti izposojil	142	19
Gotovina konec leta 1902	642	47	Dolg na blagu nezadružnikom	5 801	27
			Rezervni zaklad	1.628	73
			Obresti rezervnega zaklada	71	15
			Čisti dobiček	326	96
	24.282	08		24 282	08

Kmetijsko društvo v Stari Oselici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za peto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 pristopilo 10, odpadlo 0, koncem l. 96 s vplažanimi deleži K 635.—; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 44.555.30.

Imetje (Aktiva)		K	h	Izguba (Pasiva)		K	h
Nal. denar pri drzih zavodih		204	—	Deleži		635	—
Vrednost blaga		8.377	02	Neizplačane obresti deležev		102	20
Terjatve na blagu pri zadr.		457	96	Izposojila		6.490	—
Vrednost inventarja		210	59	Dolg na blagu nezadružnikov		1.544	01
skladišča		29	88	„ obr. od izposojil		13	15
Gotovina konec leta 1902		20	—	Rezervni zaklad		235	37
				Obresti rezervnega zaklada		10	57
				Čisti dobiček		269	15
		9 299	45			9 299	45

Kmetijsko društvo v Velicah Laščah,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za drugo upravno leto 1902.

Člani: v upravnem l. prirastlo 49, odpadlo 1; koncem l. 351 s vplačnimi deleži K 1329; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 145.818.21.

Imetje (Aktiva)		K	h	Izguba (Pasiva)		K	h
Nal. denar pri družih zavodih		402	—	Deleži		1.329	—
Vrednost blaga		22.647	92	Neizplačane obresti deležev		66	83
Terjatve na blagu pri nezadr.		3.582	28	Izposojila		10.900	—
Vrednost inventarja		720	54	Dolg na blagu nezadružnikom		14.103	49
Predplačana najemnina		30	—	Dolg na obrestih od izposojil		326	12
Gotovina konec leta 1902		7	05	Rezervni zaklad		244	15
				Obresti rezervnega zaklada		10	98
				Čisti dobiček		409	22
		27 389	79			27 389	79

Mlekarska zadruga v Dolskem,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za prvo upravno leto 1902.

Člani: v upravnem l. pristopilo 66, koncem l. 66 s vplačanimi deleži K 516; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 8.528.83.

Imetje (Aktiva)		K	h	Izguba (Pasiva)		K	h
Naložen denar pri družih zavodih		20	—	Deleži		516	—
Vrednost inventarja		1.931	84	Izposojila		1.000	—
Uredba mlekarne		573	03	Dolg na blagu nezadružnikom		6	76
Ustanovni		50	—	Dolg na inventarju		1.215	73
Gotovina konec leta 1902		171	71	Čisti dobiček		8	09
		2.746	58			2.746	58

Gojzd, hr. in pos. (26. 7.) K	500.—
Višnjagora, hr. in pos. „	2000.—
Semič, „ „ „ „ „	4000.—
Planina, „ „ „ (28. 7.) „	500.—
Jesenice, „ „ „ „ „	2500.—
Kranjskagora „ „ „ (29. 7.) „	3000.—
Beram, društvo za št. i. z. „	646.96
St. Ilj pod T. pos. „	1000.—
Trzič, hr. in pos. (29. 7.) „	2000.—
Dobropolje, — „ „	4500.—
Idrija, lj. hr. in „ (30. 7.) „	2100.—
Leskovic, „ „ „ „ „	1000.—
Šmartpo, „ „ „ (1. 8.) „	1000.—
Ig, „ „ „ „ „	1000.—
Zagradec, „ „ „ „ „	1000.—
Šebrelje šted. „ „ „ „ „	1000.—
Sorica, hr. „ „ „ „ „	1352.50
Vel. Lašče „ „ „ „ „	2000.—
Št. Ilj p. T. „ „ „ „ „	3000.—
Jesenice, „ „ „ „ „	1500.—
Struge, „ „ „ „ „	2300.—
Senožeče, „ „ „ „ „	1000.—
Tomaj, „ „ „ „ „	1000.—
Škofjaloka „ „ „ „ „	2000.—
Smlednik, „ „ „ „ „	120.—
Št. Jur p. K., hr. in pos. (2. 8.) K	2000.—
„ „ „ „ „ „ „	1500.—
Domžale „ „ „ „ „	600.—
Jesenice „ „ „ (4. 8.) „	1500.—
Žužemberk, „ „ „ „ „	4000.—
Idrija „ „ „ „ „	400.—
Trzič „ „ „ „ „	1200.—
Metlika „ „ „ (5. 8.) „	3000.—
Šmartno „ „ „ „ „	1000.—
Cerkno „ „ „ „ „	5000.—
Bloke „ „ „ „ „	1000.—
Št. Jur ob j. ž. „ „ „ „ „	4000.—
Tomišelj „ „ „ „ „	1000.—
Idrija lj. „ „ „ (6. 8.) „	800.—
Naklo „ „ „ „ „	1200.—
Št. Janž „ „ „ „ „	20.98
Vipava, hr. in pos. (6. 8.) K	4000.—
Češnjica, „ „ „ „ „	3000.—
Selce „ „ „ „ „	4000.—
Livade, opr. društvo „ „	391.64
Št. Lenart, posojilnica „ „	8000.—
Tržišče, hr. in pos. „ „	800.—
Vrhnika, „ „ „ „ „	1500.—
Tunice, „ „ „ „ „	600.—
Kranj. gora, „ „ „ (7. 8.) „	500.—
Šk. loka, lj. „ „ „ „ „	2400.—
Vrhnika, „ „ „ „ „	5000.—
Šmarje, „ „ „ „ „	1000.—
Renče „ „ „ (8. 8.) „	198.68
Ribnica, „ „ „ „ „	2000.—
Št. Rupert, „ „ „ „ „	489.76
Pulj, istrska posojilnica „ „	4000.—
Srednjavas, hr. in pos. „ „	2500.—
Št. Jur ob juž. žel. hr. in pos. (9. 8.) „	500.—
Trebelno, „ „ „ „ „	1000.—
Idrija, lj. „ „ „ „ „	600.—
Medulin, dr. za st. iz „ „	706.53
Št. Jur p. K. hr. in pos. (10. 8.) „	1200.—

Mlekarska zadruga v Planini pri Cerknem,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za četrto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 iztopila 2; koncem l. 50 s vplačanimi deleži K 658; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 32.957.15.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Nal. denar pri družih zavodih	1.659	43	Deleži	658	—
Obresti od naloženega denarja	9	50	Dolg na blagu zadrugušnikom	685	65
Vrednost blaga	890	43	Dolg na plačah	86	—
Terjatve na blagu pri zadruž.	110	97	Rezervni zaklad	3.356	51
Terjatve na blagu pri nezadrugušnikih	1.346	24	Čisti dobiček	1.084	58
Vrednost inventarja	931	50			
Delež pri „Gosp. zvezi“	200	—			
Vrednost nepremič. inventarja	240	—			
Gotovina konec leta 1902	482	67			
	5.870	74		5.870	74

Ljudska opekarna v Biljah,

registrovano društvo z omejenim poročtvom, za peto upravno leto 1902.

Člani: v upravnem l. pristopilo 12, odpadlo 3; koncem l. 47; odpovedano 0.

Denarni promet: K 187.262.58.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Gotovine koncem l. 1902	4.738	17	Vplačani glavni deleži	30.442	—
Vrednost poslopij	16.151	48	Opravični deleži	12	—
z zemljišč	14.477	77	Obresti glavnih deležev	1.257	40
Inventar premičnin	1.113	94	Izposojila	39.606	09
Tirjatve za opeko	20.239	18	Zavarovalnica zoper nezgode	104	47
Naloženi deleži	406	—	zastanek za leto 1902	7	02
Vrednost opeke v zalogi	30.000	—	Zaostali davki zasebnikom	114	—
Naloženi denar	2.350	09	Dolg na železju za l. 1902	—	—
Obresti naloženega denarja	158	68	Zaostali pridobinski davek za l. 1899, 1900, 1901, 1902	5.566	86
Posojila	1.260	—	Zaostali zemljiški davek	55	62
Obresti posojil	246	37	Reservni zaklad za l. 1901	7.622	44
Tirjatev najemščine	298	29	Čisti dobiček	7.089	13
Tirjatev od gostilne	266	06			
Cement	171	—			
	91.877	03		91.877	03

Kmetijsko društvo v Dobrépoljah

nam sporoča, da začne takoj po mlačvi v drugi polovici avgusta razpošiljati za jesensko setev seme

„zlate pšenice.“

Naročila bo izvrševalo v istem redu, kakor prihajajo ter pošiljalo vrečice po 5 kg za 3 krone po pošti, a vreče po 50 kg za 15 kron po železnici. Prosi se, da vsak naročnik razločno zapiše na katero postajo ali pošto naj se mu pošlje blago.

„Gospodarska Zveza“

v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja, svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna **umetna gnojila**, kakor **Tomaževo žlindro**, **kalijevo sol**, **solitar**, **superfosfat** (koščeno moko) in **Barthel-ovo klajno vapno**.

Naročila se točno izvršujejo!

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

VABILO

na

izredni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice na Gorah registrov. zadruge z neom. zavezo“, ki se bo vršil dne 23. avgusta 1903 v župnišču na Gorah.

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Dopolnilna volitev načelnštva po treh nadaljnjih odbornikih.
3. Slučajnosti.

Na Gorah dne 29. julija 1903.

Načelstvo.

VABILO

na

izvenredni občni zbor

„Kmetijske zadruge“ v Toplicah, ki bode dne 30. avg. ob 1/2 4 popoldne v prostorih konsumnega društva v Toplicah h. št. 49.

Vspored:

1. Rešitev odloka c. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu z dne 21. julij. 1903 št. $\frac{Firm. 115/3}{Gen. I. - 97/7}$
2. Slučajnosti.

V slučaju, da bi prvi občni zbor radi prepiche udeležbe zadrugušnikov ne bil sklepčen, vršil se bode jedno uro pozneje drugi, na istem kraju z istim vspreodom, koji pa bode sklepal brez ozira na število navzočih članov.

Odbor.

MIHAEL KASTNER, Ljubljana

priporoča svojo najmnogovrstnejšo zalogo vedno sveže napoljenih tu- in inozemskih

mineralnih vodâ
vrelčnih pridelkov.

Najcenejša prodaja

morske soli in soli za živino,
voznine prosto na vsako železniško postajo.

Delniška družba tovarne strojev **N. HEID** v Stockerau.

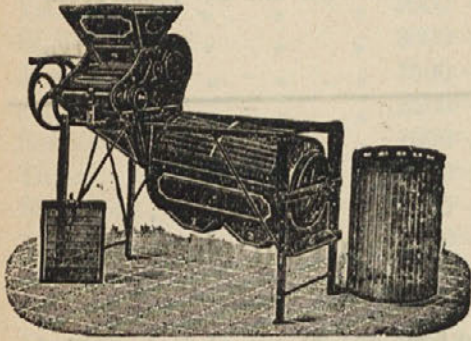
Trijerji

(čistilniki)

za vsakovrstne namene s kovanimi plehi patent „Heid“.

Trijerji

za laneno seme, deteljo, rž, lečo in bob.

Yprave za skladišča, posebno dober sistem in popolna izvršitev, **Excelzior, mlin za šrotanje, pat. „Heid“.**

Lahek za goniti! Veliko naredi! Nizka cena!

Nad šestdeset prvih odlikovanj! 179 12-9

Žgalnica za kavo

vedno sveže žgana kava, vsakdanje pošiljatve po železnici in pošti. 187 10-6

Zaloga petroleja in olja

za poljedelske in druge stroje ter mline.

Ponudbe, vzorce in cenike na zahtevanje brezplačno in poštnine prosto.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(170) 24-14

Najpopolnejši

perilni stroj, likalnica, ožemalnica

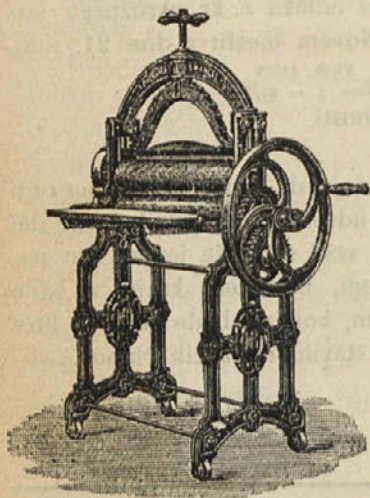
in pinja

in sploh vsakršni praktiški stroji za gospodinjstvo in gospodarstvo po najzmernejših cenah, nedosegljivo trdni. Plačuje se tudi na obroke.

Ponuja **franco** do katerekoli postaje 181 10-8

Društvo „Gospodar“

Zahtevajte cenik! V **Hustopečich-Hranic, Morava.** Zahtevajte cenik!

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prisrčno za hvalo za doposlane Jim stekleničice

tinkture za želodec

in imenovali „Dvor. založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehavim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebaviljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic — Poštnino mora plačati p. n. naročnik.

Patentovane sprave za žveplanje trt
jednostavno i duple delajoč

SKROPILNICE PROTI PERONOSPORI

TER VSE POTREBNE

VERSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VIINOGRADARSKÉ STROJE,
prodaja v najboljši izvršitvi,

JG. HELLER NA DUNOJU
II. Praterstrasse 49

Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.

171 12-12

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Zarezane strešnike vštricne
(Strangfalzziegel) in francoske
(gepresste Falzziegel)

zidarsko opeko * * *

cement, roman in portland

glinaste peči in štedilnike

plošče za tlak, šamotne in cementne

kot vse drugo

stavbinsko blago

ponudijo po najnižjih cenah v poljubnih
množinah (184) 10-7

F. P. Vidic & Comp.

Ljubljana.

Egidij Jeglič

vinski trgovec

v Selu, p. Žirovnica na Gorenjskem in
na Glincah pri Ljubljani

„pri Bobenčku“

priporoča svojo veliko zalogo dolenjskih,
štajerskih, istrijskih in hrvaških vin
po primerno nizkih cenah.

V Ljubljani se postavi vino cenjenim
gg. naročnikom **na dom.**

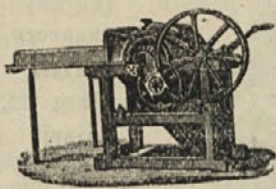
Za pristnost vin se jamči.

Cene in poskušnje brezplačno na
razpolago.

Pismena naročila naj se blagovolijo
na glavno pošto v Ljubljani, poštni predal
pošiljati. 189 3-2

Nad 200 strojev v zalogi!

Najboljše mlatilnice,

gepeljne, trijerje, či-
stilnice (pajkelne),
slamoreznice, mline in
preše za sadje, fine
kose, srpe in

amerikanske kosilne stroje

(Damo tudi na poskušnjo)

in vse potrebščine za poljedelstvo v veliki
izberi priporočata po nizki ceni

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

186 6-6 Slovenski ceniki brezplačno.

Prva kranjska mizarska zadruga
v Šent Vidu nad Ljubljano

se pripovoča sl. občinstvu v naročitev raznovrstne
temne in likane sobne oprave iz suhega lesa,
solidno izgotovljene, po lastnih in predloženih vzorcih.

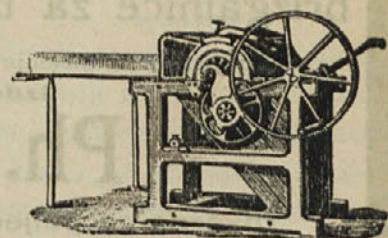
Velika zaloga raznovrstne izdelane oprave za
salone, spalne in jedilne sobe je na izbero cenje-
nim naročnikom v lastnem skladišču tik kolodvora
v Vižmarjih. — 188 3-2

V prav obilno naročitev se priporoča

Jos. Arhar, načelnik.

Denar si prihranite,

če vsakovrstne
poljedelske stroje,
orodja, šivalne
stroje, trombe, cevi,
kakor tudi **mašinsko**
olje in motore, splošno
za najboljše, priznane, kupite
v zalogi

Franc Zemana, Ljubljana
Poljanska cesta št. 24.

NB. Kedor mi preskrbi naročila, odško-
dujem ga za njegov trud dobro!!! 182 7-7

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih odlikovanj!

Popolne oprave za mlekarne na roko

172 12-11

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

==== v Gradcu, Annenstrasse 26. ====

Prosim berite!

Prosim berite!

Radovoljno Vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarina in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.

in na silo: Aparate in posode.

Najizvrstnejši in priznано najboljši plugi iz jekla, brane, poljski valarji,

stroji za sejanje 'Agricola',
amerikanski stroji za košnjo in žetev,
za mrvo, deteljo in žito,
za obračanje mrve, grablje za seno in žetev.

Preše za seno, slamo, vino, sadje in hidraulične preše.

Mlini za grozdje, stroji za obiranje grozdja,
mlini za sadje,
brizgalnice za trte in rastline,
priprave za sušenje sadja in prikuhe.

izdeluje po najnovejši in poznano najboljši napravi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in zavodi za napravo plugov.

Ustanovljene 1872.

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

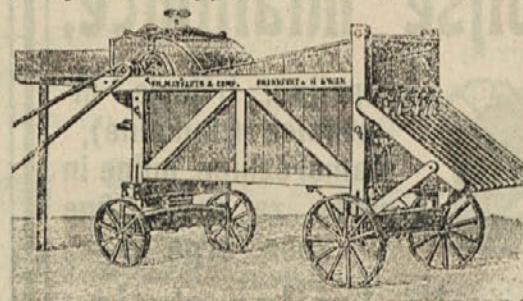
900 delavcev.

Odlikovane s čez 500 zlatimi in srebrnimi svetinami itd.

Obširni katalogi brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

stroji za mlatiti

s patentovanimi okroglimi in mazljivimi tečaji, na roko in na vitál ali z motorjem,

vitelji

(kupje)

za naprego,

mlini

za čiščenje žita,

trijerji,

za roškanje

turšice,

stroji za rezanico

s patentovanimi, okroglimi in mazljivimi tečaji.

reznice za repo, mlini za šrot, parniki za krmo, štedilne peči,

obračljive sesalke za gnojnico

in vse druge poljedelske stroje

185 8-7